

Årsrapport 2009

SOCIALTJÄNST- OCH ARBETSMARKNADS- NÄMNDEN

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat är tillfredsställande

Styrning, uppföljning och kontroll är tillräcklig

Bokslut och räkenskaper är rättvisande

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och bolagsstyrelser. Stadsrevisionen i Stockholm granskar nämnders och styrelserns ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I ”årsrapporter” för nämnder och ”granskningspromemorior” för styrelser sammanfattar Stadsrevisionen det gångna årets synpunkter på verksamheten. Särskilda granskningar som sker under året publiceras löpande.

Publikationerna finns på Stadsrevisionens hemsida. De kan också beställas från revisionskontoret.

STADSREVISIONEN
Revisionskontoret
www.stockholm.se/revision

Besöksadress: Hantverkargatan 3 A, 1 tr
Postadress: 105 35 Stockholm
Telefon: 08-508 29 000
Fax: 08-508 29 399

STADSREVISIONEN
REVISORSGRUPP 3

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

Revisorerna för Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har avslutat revisionen av nämndens verksamhet under år 2009. Kopia på den revisionsberättelse som överlämnas till kommunfullmäktige bifogas.

Revisorerna överlämnar och återopar revisionskontorets årsrapport för Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden.

Revisorerna emotser ett yttrande över årsrapporten från nämnden senast 2010-06-30.

Stockholm den 24 mars 2010

På revisorernas vägnar

Bo Dahlström
ordförande

Lars Munters
vice ordförande

Karin Meding
sekreterare

Kopia till
Förvaltningschef Gillis Hammar

Sammanfattning

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat är tillfredsställande

Sammanfattningsvis redovisar socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden ett nettoöverskott jämfört med budget om 11,9 mnkr efter resultatöverföringar. Verksamhetsområdet hemlösa och missbrukare redovisar ett större underskott beroende på att efterfrågan på platser inom boende- och behandlingsenheten varit låg. Nämnden har inte använt hela anslaget för omstrukturering och oförutsedda kostnader och redovisar därför ett överskott om ca 13 mnkr.

Revisionskontoret bedömer att nämnden under år 2009 uppnått kommunfullmäktiges mål för verksamheten. Vissa avvikelser finns dock i uppfyllelse av indikatorerna för målen: jobb istället för bidrag, en hållbar livsmiljö ska värnas och utvecklas, kvaliteten inom stadens omsorgsverksamheter ska öka samt att staden ska vara en attraktiv arbetsgivare. Vad gäller nämndens egna mål bedöms att dessa i huvudsak har uppfyllts och nämnden har uppnått i verksamhetsplanen angiven verksamhet.

Styrning, uppföljning och kontroll är tillräcklig

Sammanfattningsvis bedöms att nämndens styrning, uppföljning och kontroll är tillräcklig. Nämnden har ett integrerat system för styrning, uppföljning och kontroll av verksamhet och ekonomi. Nämndens verksamhetsplan kan dock bli ett tydligare styrdokument genom att nämnden fastställer ytterligare indikatorer som stöd för styrningen och uppföljningen av verksamheten.

Prognossäkerheten i nämndens tertialrapporter har varit god under året. Nämnden har också vidtagit tillräckliga åtgärder för budgethållningen under året. Nämnden har utöver detta vidtagit åtgärder för att skapa förutsättningar för att nå en ekonomi i balans år 2010.

Revisionskontoret bedömer att nämndens arbete med den interna kontrollen i huvudsak är tillräcklig. Det finns ett tillfredsställande system för intern kontroll och en plan för internkontroll.

De särskilda granskningar som revisionskontoret har genomfört under året visar att nämnden i huvudsak har tillfredsställande rutiner och kontroller inom de granskade områdena men att dessa kan förbättras när det t.ex. gäller tillståndsgivning vid utskänkning av alkohol och handläggning av verksamhetsbidrag till frivilligorganisationer.

Bokslut och räkenskaper är rättvisande

Revisionskontoret bedömer att socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens bokslut och räkenskaper för år 2009 är rättvisande.

Rapportförteckning

Årsrapport 2009 för socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden (nr 26 mars 2010)

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens interna kontroll av tillståndsgivningen, uppföljning av tidigare granskning (nr 10, oktober 2009)

Det kommunala uppföljningsansvaret för 16-19-åringar (nr 11, november 2009)

Öppenvårdsinsatser för barn och unga – styrning, uppföljning och kontroll (nr 3, februari 2010)

Jobbtorg Stockholm (nr 4, februari 2010)

INNEHÅLL

Sid

I	Årets granskning	I
2	Nämndens resultat.....	I
2.1	Ekonomiskt resultat.....	2
2.2	Verksamhetens resultat.....	4
3	Styrning, uppföljning och kontroll.....	8
3.1	Nämndens styrning och uppföljning under året.....	8
3.2	Intern kontroll	14
4	Nämndens bokslut och räkenskaper.....	17

Bilagor

<i>Bilaga 1</i>	Revisionskontorets bedömningskriterier
<i>Bilaga 2</i>	Revisionsrapporter under perioden april 2009 - mars 2010

I Årets granskning

I denna årsrapport redovisas det samlade resultatet av revisionskontorets granskning av socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens verksamhet avseende år 2009.

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Nämndens ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat
- Nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten
- Nämndens bokslut, delårsrapport och räkenskaper

Revisionen sker i enlighet med kommunallagen och andra tillämpliga lagar samt i enlighet med reglementet för stadsrevisionen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning av nämnden. Revisionskontorets bedömningskriterier redovisas i *bilaga 1*.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

En förteckning över stadsrevisionens samtliga revisionsrapporter under perioden april 2009 – mars 2010 redovisas i *bilaga 2*.

2 Nämndens resultat

I detta avsnitt redovisas revisionskontorets bedömning av om nämndens resultat är förenligt med kommunfullmäktiges mål, uppdrag och budget samt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Vidare bedöms om verksamhetens resultat och resurser står i ett rimligt förhållande till varandra.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat för året är tillfredsställande.

2.1 Ekonomiskt resultat

Nämnden redovisar följande budgetutfall och avvikelser för år 2009.

Mnkr	Budget 2009	Bokslut 2009			Budget- avvikelse 2008
		Utfall	Avvikelse		
Driftbudget					
Verksamhet					
Kostnader	1 556,6	1 519,6	37,0	2,4%	23,5
Intäkter	492,0	467,4	-24,6	-5,0%	-18,9
Verksamhetens nettokostnader	1 064,6	1 052,2	12,4	1,2%	4,6
Avskrivningar	0,0	0,2	-0,2	0,0%	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0%	0,0
Driftbudgetens nettokostnader	1 064,6	1 052,4	12,2	1,1%	4,6
Justerat netto, efter resultatöverföringar		1 052,7	11,9	1,1%	3,9
Investeringsplan					
Utgifter	1,0	0,3	0,7	70,0%	0,0
Nettoutgifter	1,0	0,3	0,7	70,0%	0,0

Sammanfattningsvis redovisar nämnden ett nettoöverskott jämfört med budget om 12,4 mnkr före resultatöverföringar.

Kostnaderna för årets verksamhet blev ca 1 520 mnkr, vilket är 37 mnkr lägre än nämndens budget. Den största delen av nämndens budgetavvikelse har en redovisningsteknisk förklaring, som innebär att nämndens interna köp- och säljverksamhet budgeteras och bokförts på två skilda sätt. De förvaltnings-interna affärerna har under året uppgått till ca 86 mnkr. Kostnaderna för utomlänsplacerade personer med funktionsnedsättning blev 0,6 mnkr lägre än budgeterat.

Den enskilt största budgetavvikelsen finns inom boende- och behandlings-enheten som redovisar ett underskott om 12,5 mnkr. Verksamheten säljer platser till stadsdelsnämnderna och enheten för hemlösa. Efterfrågan på platser har varit låg under året och enheten har därmed inte uppnått den budgeterade belägg-ningsnivån vilket medfört lägre intäkter. I genomsnitt har ca 130 platser inte utnyttjats under året.

Nämnden har under året beslutat om flera åtgärdsprogram inom enheten för hemlösa. Detta har medfört ett förändrat arbetssätt och en gradvis minskning av underskottet. Enheten för hemlösa redovisar ett underskott om 7,2 mnkr.

Den sammanlagda budgetavvikelsen för verksamhetsområdet hemlöshet och missbruk uppgår till 20,7 mnkr. Av återstående medel för omstrukturering och oförutsedda kostnader redovisas ett överskott om 12,6 mnkr.

Verksamhetsområdet arbetsmarknadsfrågor redovisar ett överskott om 10,5 mnkr som är en följd av dels nämndens besparingsåtgärder och dels det budgettillägg som nämnden erhöll i samband med fullmäktiges behandling av tertialrapport 2.

Verksamheten svenskundervisning för invandrare redovisar ett överskott om 6,1 mnkr, vilket förklaras av att den schablonfinansierade delen med en fast ersättning per studerande är högre än den ersättning som betalas ut till de externa anordnarna. Hel ersättning utbetalas enligt nuvarande avtal först när den studerande fått betyg. Andelen studerande som efter avslutad kurs fått betyg uppgår till ca 84 %.

Verksamheten barn och unga redovisar ett överskott om 4,2 mnkr. Överskottet beror på att de intäkter som erhålls för ensamkommande asylsökande barn och ungdomar samt för barn och ungdomar med uppehållstillstånd är högre än de kostnader nämnden har för denna typ av boenden.

Nämndens intäkter blev ca 467 mnkr, vilket är ca 25 mnkr lägre än budgeterat. I likhet med vad som sagts ovan beror avvikelsen till största delen på olikheter i hur nämnden budgeterar och bokför intäkter från den interna köp- och säljverksamheten.

Nämndens nettoöverskott efter resultatöverföringar uppgår till 11,9 mnkr. Under året har nämnden haft två resultatenheter, tillståndsenheten och familjerådgivningen, som vid utgången av 2009 hade ett samlat överskott om 0,3 mnkr. Enheten avsätter 0,3 mnkr till resultatfonden. Efter resultatöverföringen återstår 1,0 mnkr i resultatfonden.

Nämnden återredovisar 0,6 mnkr i outnyttjade medel för utomlänsplacerade personer med funktionsnedsättning. Om hänsyn tas till återredovisningen redovisar nämnden ett överskott med 11,3 mnkr.

2.2 Verksamhetens resultat

Mål

I budgeten 2009 har fullmäktige fastställt tre inriktningsmål som anger vad nämnderna ska uppfylla, oavsett vilken verksamhet nämnden bedriver. Dessa mål är

- Staden ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök
- Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras
- Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

Till inriktningsmålen har kommunfullmäktige formulerat 14 verksamhetsmål. Verksamhetsmålen konkretiserar inriktningsmålen i förhållande till de olika verksamheter nämnderna bedriver.

Som underlag till mätning och bedömning av måluppfyllelsen har kommunfullmäktige tagit fram ett antal indikatorer som är knutna till respektive verksamhetsmål. Vissa av fullmäktiges indikatorer är uttryckta som målvärden för staden som helhet. För dessa har nämnden fastställt egna målvärden som stöder kommunfullmäktiges mål.

Nämnderna har även haft möjlighet att fastställa egna mål och indikatorer för sina verksamhetsområden.

Revisionskontoret bedömning av nämndens måluppfyllelse baseras på en uppföljning av samtliga av kommunfullmäktige fastställda indikatorer. Utifrån indikatorernas utfall har en samlad bedömning av kommunfullmäktiges verksamhetsmål gjorts. Nämndens egna mål och indikatorer har bedömts på samma sätt.

Revisionskontoret bedömer att nämnden under år 2009 har nått kommunfullmäktiges mål för verksamheten trots några avvikelser. Vidare bedöms att nämnden i huvudsak har uppfyllt sina egna mål och uppnått i verksamhetsplanen angiven verksamhet.

Nämnden bedömer att sex av fullmäktiges mål för verksamhetsområdena uppfyllts helt och fyra delvis. De av fullmäktiges mål som endast har nåtts delvis är jobb i stället för bidrag, en hållbar livsmiljö ska värdas och utvecklas, kvaliteten inom stadens omsorgsverksamheter ska öka och att staden ska vara en attraktiv arbetsgivare.

Nämnden har utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål tagit fram 16 egna mål för sina verksamhetsområden. Av dessa bedömer nämnden att 11 helt uppfyllts och fem uppfyllts delvis.

Nedan redovisas väsentliga verksamhetsmål och indikatorer som nämnden inte uppnår:

Jobb istället för bidrag

Nämnden anger att fullmäktiges mål för verksamhetsområdet om jobb istället för bidrag uppfylls delvis. För nämndens egen verksamhet, enheten för hemlösa, nås fullmäktiges årsmål för indikatorn om att antalet vuxna bidragstagare och antalet personer som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd ska minska.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har ett stadsövergripande ansvar för frågor om ekonomiskt bistånd och arbetsmarknad samt arbetsfrämjande åtgärder genom bl.a. Jobbtorg Stockholm. Antalet inskrivna på Jobbtorg Stockholm har till följd av konjunkturläget successivt ökat under året och har i genomsnitt uppgått till drygt 6 000 individer per månad.

Nämnden uppnår inte det egna årsmålet om att 40 % av det totala antalet aspiranter exklusive de som återremitterats ska ha avslutats inom tre månader efter inskrivning på jobbtorg. Nämnden redovisar istället ett utfall om 31 %. Det noteras samtidigt att nämndens årsmål för indikatorn i verksamhetsplanen uppgår till 30 % och att nämndmålet för indikatorn ändrats i tertiärrapport 2.

Nämnden uppnår inte helt sitt eget årsmål om att 80 % av det totala antalet inskrivna aspiranter under 2009 ska vara självförsörjande tre månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm. Nämnden redovisar istället ett utfall om 76 %. Det noteras samtidigt att nämnden har ändrat sitt årsmål för indikatorn löpande under året.

Nämndens årsmål är att inskrivningstiden på Jobbtorg Stockholm för målgruppen ungdomar (16-24 år) ska uppgå till tre månader eller mindre. Nämnden redovisar ett utfall om 4,1 månader vilket innebär att målet inte nås.

Nämnden anger att det egna målet om att öka sysselsättningen och medverka till egen försörjning delvis uppfylls. Biståndsmottagandet har ökat något under år 2009 i staden. Antalet hushåll som varit aktuella för ekonomiskt bistånd har ökat med 1,8 % jämfört med föregående år samtidigt som antalet biståndsmottagare, vuxna och barn minskat med 0,2 %. Biståndsmottagare med arbetslöshet som försörjningshinder har ökat med 11,8 % under året medan biståndsmottagare

med andra försörjningshinder minskat under året. Ökningen av vuxna biståndsmottagare har främst skett i de yngre åldersgrupperna.

Kvaliteten inom stadens omsorgsverksamheter ska öka

Ett av fullmäktiges verksamhetsmål är att kvaliteten inom stadens omsorgsverksamheter ska öka samt att trygghet, värdighet och valfrihet ska prägla hela omsorgen. Nämnden uppnår i huvudsak årsmålen för fullmäktiges indikatorer inom verksamhetsområdet och revisionskontoret bedömer därför att fullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls delvis.

För verksamhetsområdet har nämnden formulerat sex olika nämndmål av vilka fyra uppnås helt och två delvis.

Nämndmålet om att öka möjligheterna för personer med missbruksproblem att upphöra med eller minska sitt missbruk uppfylls delvis. Andelen utredningar av vuxna med missbruksproblem där ASI (Addiction severity index) används har ökat i staden samtidigt som det finns fortsatt behov av utbildning och övrigt stöd för användning av ASI. Revisionskontoret noterar att flertalet stadsdelsnämnder inte uppnår sina nämndmål om andelen utredningar där strukturerade metoder för vuxna med missbruksproblematik används. Av nämndens årsredovisning framgår att nämndens insatser för användning av ASI kommer att fortgå under år 2010 även om nämndens stadsövergripande projekt formellt avslutats år 2009.

En ytterligare förklaring till att nämnden endast delvis uppfyller sitt nämndmål är den minskade efterfrågan av platser som nämnden tillhandahåller för missbrukare och hemlösa. Nämnden når inte helt sitt årsmål om en 89 % beläggning på behandlings- och boendeenheten. Utfallet för år 2009 uppgår till 80 %. Nämnden har mot bakgrund av efterfrågeminskningen beslutat om avvecklingar, omstruktureringar och reducering av platsantalet.

Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare

Nämnden uppfyller delvis fullmäktiges mål om att staden ska vara en attraktiv arbetsgivare. Den främsta förklaringen till att nämnden delvis uppfyller fullmäktiges mål är att nämnden inte helt uppnår årsmålet om ett medarbetarindex om 70. Utfallet för år 2009 uppgår till 59. Medarbetarenkäten visar på en viss försämring i förhållande till föregående år då indexet uppgick till 61. Utvecklingen avviker från den generella trenden i staden som helhet där indexet ökar. Försämringarna gäller främst delområdena arbetsbelastning, ledarskap och chefer samt delaktighet. Som förklaring till utvecklingen anges omställningsarbetet som bedrivits under året och som kommer att fortsätta under 2010.

Nämnden uppnår målet om en lägre sjukfrånvaro. Sjukfrånvaron har minskat med 1,5 % i jämförelse med föregående år och uppgår för år 2009 till 5,4 %, vilket är lägre än årsmålet 6 %. Den positiva utvecklingen förklaras delvis av att nämnden tillförts nya verksamheter såsom Jobbtorgen och SFI som har en lägre genomsnittlig sjukfrånvaro än de övriga av nämndens verksamheter.

Årsredovisningen utgör ett viktigt underlag i granskningen av nämndens resultat. Revisionskontoret har särskilt granskat årsredovisningen för att ta ställning till om den är rättvisande och tillförlitlig dvs. om den information som ges där stämmer med verkliga förhållanden. Granskningen har inriktats på att verifiera informationen för några av fullmäktiges indikatorer genom stickprov.

Revisionskontorets granskning visar att inom verksamhetsområdet jobb istället för bidrag har nämndens årsmål för tre av fullmäktiges indikatorer löpande ändrats under året. Förändringen ger sammantaget uttryck för en ambitionsökning inom verksamhetsområdet samtidigt som detta har försvårat uppföljningen av verksamheten.

Revisionskontorets granskning visar att det i huvudsak finns ett tillfredsställande underlag i redovisningen till indikatorernas utfall. Nämnden bör fortsätta sitt arbete med att utveckla det integrerade lednings- och styrningssystemet (ILS-webben) genom att kvalitetssäkra de uppgifter som lämnas.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Kommunfullmäktige har under år 2009 behandlat två ärenden som inneburit att särskilda uppdrag givits åt socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden.

Revisionskontoret bedömer att nämnden arbetar med fullmäktiges uppdrag på ett tillfredsställande sätt.

Efterlevnad av lagar, föreskrifter och riktlinjer

Revisionskontoret bedömer att nämndens verksamhet i huvudsak har bedrivits i enlighet med de lagar, föreskrifter och riktlinjer som reglerar verksamheten.

Ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen (SoL)

Kommunernas socialnämnder är skyldiga att rapportera ej verkställda gynnande beslut om bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL som inte har verkställts inom tre månader från beslutsdatum. Rapporteringen ska ske en gång per kvartal till länsstyrelsen, kommunens revisorer och kommunfullmäktige. Rapporteringsskyldigheten gäller beslut i alla verksamheter enligt SoL, d.v.s. omsorgen om äldre och funktionshindrade samt individ- och familjeomsorgen.

Av årsredovisningen framgår att det inom enheten för hemlösa finns ett ej verkställt beslut enligt SoL inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning vid årets slut. Nämndens rapportering bedöms vara korrekt.

Resultat från inspektioner och tillsyner

Länsstyrelsen i Stockholms län har under år 2009 genomfört flera tillsyner av behandlingshem som sammantaget visar att verksamheterna delvis uppfyller lagstiftningen och dess intentioner vad gäller att bedriva god vård m.m.

Genomgående riktas kritik mot dokumentationen. Nämnden har yttrat sig över tillsynsrapporterna och redovisar åtgärder som nämnden kommer att följa upp.

3 Styrning, uppföljning och kontroll

I detta avsnitt redovisas revisionskontorets bedömning av om nämnden har ett system för styrning, uppföljning och kontroll som säkerställer en ändamålsenlig verksamhet, bidrar till en god ekonomisk hushållning för staden samt ger en tillräcklig säkerhet inom nämndens organisation och verksamhet.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten är tillräcklig.

3.1 Nämndens styrning och uppföljning under året

Nämndens lednings- och styrdokument

Revisionskontoret har granskat nämndens verksamhetsplan för år 2009 och bedömer att nämndens egna mål för verksamhetsområdet i huvudsak ansluter till kommunfullmäktiges mål.

Nämnden har fastställt totalt 16 egna mål som bidrar till att uppnå kommunfullmäktiges mål. Nämndens egna mål knyter an till fullmäktiges mål och delvis till fullmäktiges indikatorer. För de egna målen har nämnden tagit fram ett antal indikatorer. Det finns behov av fler indikatorer inom t.ex. verksamhetsområdena ”Stockholm ska upplevas som en ren, vacker och trygg stad” och ”Kvaliteten inom stadens omsorgsverksamheter ska öka – trygghet, värdighet och valfrihet ska präglade omsorgen”. Behovet av indikatorer är särskilt stort när det egna målet inte är konkret och när målet har en svag koppling till fullmäktiges mål.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att nämndens verksamhetsplan i huvudsak är ett tydligare styrdokument som kan utvecklas genom att fler indikatorer tas fram som stöder styrningen och uppföljningen av verksamheten.

Nämndens uppföljning av ekonomi och verksamhet

Revisionskontoret bedömer att nämnden har tillfredsställande rutiner för uppföljning av nämndens mål och indikatorer. Nämnden har dokumenterade rutiner för hur nämndens mål och indikatorer ska följas upp. I samband med uppföljningarna upprättas bl.a. anvisningar med tillhörande bilagor där det framgår hur och när uppföljningen ska göras samt vem som är ansvarig.

I enlighet med stadens anvisningar tillämpar nämnden en uppföljnings- och rapporteringsmodell med två tertialrapporter och ett antal månadsrapporter. Månadsrapporterna är skriftliga och innehåller uppföljning av nämndens ekonomi med helårsprognoser samt verksamhetsredovisning, t.ex. prestations- och volymuppgifter. Tertialrapporterna har ett bredare innehåll och beskriver vid sidan om det ekonomiska resultatet även de olika verksamheternas utveckling. I tertialrapporterna lämnas fördjupade helårsprognoser för nämndens ekonomi och verksamheter.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden tillämpar en styrmodell med interna överenskommelser/kontrakt mellan förvaltningsledning och enhetschefer utifrån budgeten och verksamhetsplanen. I dessa preciseras enheternas mål/uppdrag, prestationer, åtaganden, arbetssätt, uppföljning samt resurser för uppdragens genomförande. Ledningen och enhetschefer följer tillsammans upp kontrakten i samband med tertialrapporter, budget/verksamhetsplan och årsredovisning. Enligt revisionskontorets bedömning utgör styrmodellen ett positivt inslag i nämndens uppföljningsarbete.

När det gäller den ekonomiska styrningen bedömer revisionskontoret att nämnden vidtagit tillräckliga åtgärder under året för att nå det besparingskrav om 7,3 mnkr som angavs i tertialrapport 2. Besparingsåtgärderna är genomförda och har kommenterats i årsredovisningen. Utöver dessa besparingar har nämnden under hösten arbetat aktivt för att minska kostnaderna ytterligare. Detta har skett i form av anställningsstopp, begränsningar av avrop och ekonomiskt återhållsamhet inom nämnden gällande t.ex. inköp. Nämnden bedömer att effekterna av dessa ytterligare åtgärder motsvarar ca 8,5 mnkr.

Av nämndens årsredovisning framgår att nämndens åtgärder har skapat goda förutsättningar för en ekonomi i balans år 2010. Revisionskontoret konstaterar att nämnden under året arbetat med åtgärder som gradvis har minskat befarat underskott inom verksamhetsområdet hemlösa och missbrukare. Verksamheten

kommer i enlighet med verksamhetsplan 2010 genomgå stora förändringar mot bakgrund av den minskade efterfrågan på platser och den överkapacitet som finns inom verksamheten.

Årsredovisningen är ett viktigt underlag för både fullmäktiges och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll. Revisionskontorets uppfattning är att nämndens årsredovisning bör utvecklas så att den på ett mer samlat och tydligt sätt ger svar på frågan om nämnden har nått fullmäktiges mål. Detta ställer i sin tur krav på att nämndens mål blir mer mätbara och kombineras med ett ökat antal indikatorer för de egna målen.

En stor del av redovisningen i årsredovisningen består av beskrivningar av det arbetssätt som har tillämpats för att nå målen inom verksamheterna under året. Nämnden rekommenderas att lägga större fokus på att i stället analysera och utvärdera resultatet av de genomförda insatserna.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att nämndens årsredovisning ger en fullständig om än väl detaljerad information om de olika verksamheterna.

Nämnden har lämnat följande ekonomiska prognoser under året.

Mnkr	Tertial- rapport 1	Tertial- rapport 2 (T2)	Bokslut 2009	Avvikelse T2 - bokslut	
Driftbudget					
Verksamhet					
Kostnader	1 479,5	1 524,1	1 519,6	4,5	0,3%
Intäkter	467,9	470,6	467,4	-3,2	-0,7%
Verksamhetens nettokostnader	1 011,6	1 053,5	1 052,2	1,3	0,1%
Avskrivningar	0,0	0,0	0,2	-0,2	0,0%
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0%
Driftbudgetens nettokostnader	1 011,6	1 053,5	1 052,4	1,1	0,1%
Justerat netto, efter resultatöverföringar	1 010,8	1 052,7	1 052,7	0,0	0,0%
Investeringsplan					
Utgifter	1,0	1,0	0,3	0,7	70,0%
Nettoutgifter	1,0	1,0	0,3	0,7	70,0%

Sammanställningen visar att prognossäkerheten i nämndens tertialrapporter har varit god under året.

Jämfört med prognosen i tertiärrapport 2 blev nämndens nettokostnader 1,1 mnkr lägre i bokslutet, vilket motsvarar 0,1 % av nettokostnaderna. Både kostnader och intäkter blev lägre än vad som förutsattes i prognosen.

Stadens arbete med att tillgodose behov och önskemål om bostad för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning

Revisionskontoret har följt upp 2003 års granskning av stadens arbete med att tillgodose behov och önskemål om bostad för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning. Granskningen har dokumenterats i en arbetspromemoria (2009-11-20) som kommunicerats med berörda förvaltningar, däribland socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen.

Granskningen visar att brister och förbättringsområden från 2003 kvarstår. Planering och byggande av särskilda bostäder understiger behovet och de ambitioner som kommunfullmäktige beslutat om. Erfarenheterna från genomförandegruppens arbete¹ visar att gruppen dock har bidragit till en mer aktiv utbyggnad av bostäder inom staden. Planeringsprocessen är komplicerad och ställer stora krav på samverkan mellan stadsdelsnämnder, berörda facknämnder och kommunstyrelsen. Processen, framför allt i tidiga faser, har inte fungerat tillfredsställande. Revisionskontoret konstaterar utifrån ärendet om utbyggnadsplan (2009-10-19) och budget 2010 att kommunfullmäktige har skärpt stadens ambitioner, "utbyggnadstakten måste öka." Kommunfullmäktige har gett flera uppdrag till nämnderna i syfte att få till stånd en ökad utbyggnad. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden via genomförandegruppen har fått i uppdrag att i samråd med berörda nämnder fördjupa föreliggande plan med en genomförandeplan.

Det kommunala uppföljningsansvaret för 16-19-åringar (Rapport nr 11, november 2009)

Revisionskontoret har med hjälp av konsult genomfört en granskning av det kommunala uppföljningsansvaret för 16-19-åringar. Granskningens syfte har varit att följa upp och bedöma hur utbildningsnämnden arbetar med det kommunala uppföljningsansvaret, vilka åtgärder som vidtas för målgruppen samt hur samverkan med andra berörda nämnder fungerar. I uppdraget har också ingått att följa upp en tidigare granskning inom området (Rapport nr 1, 2005).

¹ Genomförandegruppen leds och administreras av socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen.

Granskningen har förutom utbildningsnämnden även omfattat stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Hässelby-Vällingby, Rinkeby-Kista, Skärholmen, Spånga-Tensta och Södermalm samt socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden.

Granskningen visar att socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden inte har något ansvar för den uppsökande verksamheten för målgruppen 16-19-åringar. Nämnden arbetar på uppdrag av stadsdelsnämnderna och ska svara för arbetsmarknadsstöd genom framförallt jobbtorgens verksamhet för dem som får försörjningsstöd. Det är få ungdomar som kommer till jobbtorgen inom ramen för det kommunala uppföljningsansvaret och de som gör det hänvisas oftast tillbaka till stadsdelsförvaltningen. Granskningen visar att uppdragets innebörd och ansvar för berörda nämnder bör tydliggöras för att samverkan dem emellan ska kunna utvecklas och förbättras.

Rapporten har överlämnats till kommunstyrelsen och de granskade nämnderna för yttrande senast den 26 februari 2010.

Öppenvårdsinsatser för barn och unga – styrning, uppföljning och kontroll (Rapport nr 3, februari 2010)

Revisionskontoret har granskat öppenvårdsinsatser för barn och unga inom Stockholms stad. Syftet med granskningen var att bedöma om nämnderna har en tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll som säkerställer en rättssäker handläggning och ändamålsenliga öppenvårdsinsatser. Stadsdelsnämnderna Bromma, Rinkeby-Kista, Skärholmen, Spånga-Tensta, Älvsjö samt socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har ingått i granskningen. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden (SAN) har endast granskats avseende den centrala uppföljningen av upphandlade utförare.

Med öppenvård avses i rapporten alla former av behovsprövade insatser som inte är heldygnsvård. På senare år har en snabb utveckling skett på området och öppenvården omfattar i nuläget ett stort antal verksamheter och metoder.

När det gäller upphandlade öppenvårdsinsatser anser revisionskontoret att ansvarsfördelningen mellan stadsdelsnämnderna och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden måste förtydligas avseende uppföljningsansvaret. Revisionskontoret rekommenderar också nämnderna att ställa krav på att utförare genomför registerkontroll vid upphandling av riktad dagverksamhet.

Rapporten har överlämnats till de granskade stadsdelsnämnderna och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden för yttrande senast den 30 april 2010.

Jobbtorg Stockholm (Rapport nr 4, februari 2010)

Revisionskontoret har granskat om jobbtorgens insatser är ändamålsenliga, om organisationen är effektiv och om ansvarsfördelningen mellan socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens (SAN) jobbtorg och stadsdelsnämnderna är tydlig.

Granskningen har omfattat SAN med de tre lokala jobbtorgen Farsta centrum, Kista centrum och Rosenlundsgatan samt de tre stadsdelsnämnder Enskede-Årsta-Vantör, Rinkeby-Kista och Södermalm. Granskningen har avgränsats till de aspiranter/klienter som på jobbtorget uppbär eller ansöker om försörjningsstöd samt arbetslösa ungdomar i åldern 16-24 år.

Granskningen visar att SAN:s jobbtorg uppfyller kommunfullmäktiges mål om jobbgarantin samtidigt kvaliteten på den första jobbplanen som upprättas för aspiranten kan utvecklas. Förbättringar kan även göras av organisationens effektivitet gällande handläggningstider och kvaliteten i registreringen i verksamhetssystemet.

SAN:s jobbtorg uppfyller i huvudsak kravet på att samtycke ska upprättas. Nämnden bör dock säkerställa att registreringen av aspiranternas närvaro sker korrekt.

Granskningen visar att det i huvudsak finns en tydlig ansvarsfördelning mellan Jobbtorg Stockholm och Arbetsförmedlingen. Samarbetet och samverkan med arbetsförmedlingen fungerar olika bra för de lokala jobbtorgen och kan utvecklas genom att samverkan ytterligare formaliseras.

Ansvarsfördelningen mellan SAN:s jobbtorg och stadsdelsnämnderna är i huvudsak tydlig. Det finns dock behov av att utveckla och förtydliga riktlinjerna och rutinerna. Samarbetet och samverkan mellan SAN:s jobbtorg och stadsdelsnämnderna kan utvecklas och kommunikationen bör förbättras. SAN bör se över rutinen för kommunikering av jobbplanerna för att säkerställa att jobbplanen verkligen överförs till stadsdelsnämnden.

Det sker en tillfredsställande uppföljning av jobbtorgsverksamheten med återkoppling till stadsdelsnämnderna som kan utvecklas med ett ökat brukarperspektiv.

Rapporten har överlämnats till socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden och de granskade stadsdelsnämnderna för yttrande senast den 30 april 2010.

3.2 Intern kontroll

Revisionskontoret har granskat nämndens interna kontroll och bedömer att den i huvudsak är tillräcklig. Nämnden har ett tillfredsställande system för intern kontroll och en plan för internkontroll. De särskilda granskningar som revisionskontoret har genomfört under året visar att nämnden i huvudsak har tillfredsställande rutiner och kontroller inom de granskade områdena men att dessa kan förbättras när det t.ex. gäller tillståndsgivning vid utskänkning av alkohol och handläggningen av verksamhetsbidrag till frivilligorganisationer.

Nämnden har ett aktuellt dokumenterat system för intern kontroll. I verksamhetsplan 2009 finns en risk- och väsentlighetsanalys som omfattar dels indikatorerna i det integrerade lednings och styrningssystemet (ILS) och dels nämndens verksamheter och processer. Revisionskontoret bedömer att dokumentationen av risk- och väsentlighetsanalysen är tillfredsställande. Det finns en internkontrollplan (benämnd arbetsplan) för internrevisionen och en plan för verksamhetsrevisionen.

Resultatet av verksamhetsrevisionen har avrapporterats till nämnden i februari 2010. Det har genomförts en internrevision under året men det har ännu inte skett någon avrapportering av resultatet. Enligt uppgift från förvaltningen planeras en avrapportering ske till nämnden i mars 2010.

Nämndens internkontrollplan

Nämnden fastställer årligen en plan för intern- och verksamhetsrevision.

Sedan år 2006 ingår verksamhetsrevisionen som en del i en utvecklad internrevision. Revisionskontoret konstaterar att verksamhetsrevisionens inriktning ändrats något i förhållande till tidigare år med ökat fokus på stadens integrerade ledningssystem (ILS). Verksamhetsrevisionen granskar hur verksamheterna redovisas i ILS vad avser uppdrag, mål, prestationer, prioriterade frågor och kvalitet samt den inbördes konsistensen mellan plan och rapportering. Vidare granskas rutiner för uppföljning och dialog.

Den planerade verksamhetsrevisionen har inte genomförts fullt ut under år 2009 på grund av personalförändringar och att flera av de planerade verksamheterna varit föremål för annan granskning från Länsstyrelsen i Stockholms län och Socialstyrelsen. Av de planerade 14 verksamheter och fyra enskilda organisationer som skulle granskas enligt plan har endast tre verksamheter och en enskild organisation granskats.

Årets verksamhetsrevision visar att verksamheterna i huvudsak är välorganiserade i sin planering och rapportering. De flesta verksamheterna har

kommit igång med arbetet i ILS och samtliga har ett genomtänkt kvalitetsarbete. De förbättringsområden som finns för verksamheterna i egen regi gäller analysen av resultat i tertialrapporter och verksamhetsberättelser samt användningen av ILS-webben.

Enligt revisionskontorets bedömning utgör nämndens verksamhetsrevision ett viktigt komplement i nämndens arbete med den interna kontrollen.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens interna kontroll av tillståndsgivningen, uppföljning av tidigare granskning (rapport nr 10, oktober 2009)

Stadsrevisionens tidigare granskning (rapport 2007:01) av nämndens interna styrning och kontroll av verksamheten för tillståndsgivning vid utskänkning av alkohol visade att skyddet avseende risk för mutor och otillbörlig påverkan kan förbättras.

Revisionskontorets uppföljning visar att socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden vidtagit vissa åtgärder för att förbättra skyddet avseende risk för mutor och annan otillbörlig påverkan. Dessa är dock inte tillräckliga. Nämnden rekommenderas att fortsätta sitt arbete med att utveckla den interna kontrollen enligt följande:

Kommunfullmäktige beslöt i februari 2009 om en ny personalpolicy och uppdrog samtidigt åt kommunstyrelsen att utfärda riktlinjer för mutor och representation. Nämnden avvaktar detta arbete innan bristerna avseende kontrollmiljön och riskbedömningar åtgärdas. Revisionskontoret anser dock att nämndens modell för riskbedömningar kan utvecklas oaktat kommunstyrelsens riktlinjer.

Flera av de brister som tidigare granskning visat på avseende övergripande kontrollfunktioner och kontrollåtgärder är delvis åtgärdade. Det nya IT-systemet som ska tas i bruk under hösten 2009 bedöms kunna skapa förutsättningar för att åtgärda flera av bristerna. Det är av stor vikt att dessa frågor ges hög prioritet i samband med införandet av det nya IT-systemet.

Nämnden har tydliga rutiner för hantering av bisysslor. Vid uppföljningen konstateras dock att rutinen inte efterlevs, då det saknas uppgifter om eventuella bisysslor inom tillståndsenheten.

Uppföljningen visar att nämnden fortfarande inte genomför några formaliserade, systematiska eller heltäckande kontroller av enhetens handläggning.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har yttrat sig över rapporten den 12 december 2009.

Av yttrandet framgår att nämnden i huvudsak instämmer i revisionskontorets iakttagelser och rekommendationer samt redovisar åtgärder för de konstaterade bristerna. Det pågår ett arbete med att ta fram riktlinjer för mutor och representation och ett fortsatt förebyggande arbete kommer bl.a. att bedrivas inom ramen för nämndens intern- och verksamhetsrevision. Vid kravställningen på det nya IT-systemet har bl.a. frågan om behörighetskontroller tagits med.

Nämnden kommer att införa en rutin som innebär att alla som arbetar inom förvaltningen årligen kommer att lämna uppgifter om eventuella bisysslor. Nämnden anser att den interna och externa kontroll som sker av handläggningen är tillräcklig.

Verksamhetsbidrag till frivilligorganisationer

Revisionskontoret har granskat hur socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden handlägger och dokumenterar verksamhetsbidrag till organisationer verksamma i Stockholms stad. Syftet med granskningen har varit att bedöma om nämndens handläggning och hantering av verksamhetsbidrag är ändamålsenlig och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Resultatet av granskningen visar att nämndens handläggning och hantering av verksamhetsbidrag i huvudsak är ändamålsenlig men att den interna kontrollen kan utvecklas.

Nämndens riktlinjer för bidrag är inte aktuella eftersom de innefattar även sådan verksamhet som överförts till äldrenämnden. Det pågår en översyn av riktlinjerna som ännu inte är genomförd.

Den största andelen bidrag utgörs av verksamhetsbidrag till föreningar och organisationer som redan tidigare har blivit beviljade bidrag. Detta kan enligt revisionskontoret leda till att bidragssystemet blir mindre flexibelt och försvårar för nya föreningar att komma in i bidragssystemet. Nämnden bör enligt revisionskontorets uppfattning överväga åtgärder för att undvika ett statiskt bidragssystem.

Handläggningen av föreningsbidrag är i hög grad specialiserad. Enligt revisionskontorets bedömning kan det vara problematiskt att samma person både handlägger ansökan om bidrag och följer upp nämndens beslut om föreningsbidrag. För att minska risken för otillbörlig påverkan i handläggningen bör nämnden överväga åtgärder som bidrar till en ökad säkerhet.

Den verifierande granskningen visar att det förekommer att föreningar erhåller bidrag från andra nämnder utan att detta framgår av ansökan. Nämnden bör införa systematiska kontroller av om föreningen även sökt och erhållit verksamhetsbidrag hos andra bidragsgivare. Förvaltningens handläggare genomför årliga besök hos föreningarna som beviljas bidrag. Besöken dokumenteras, men dokumentationen är inte tillräckligt systematisk.

Förekomst av känslig eller sekretessbelagd information i ekonomisystemet Agresso

I årsrapport 2007 påpekade revisionskontoret att det förekommer känslig eller sekretessbelagd information i ekonomisystemet Agresso. I årsrapport 2008 konstaterades att det pågick ett arbete med rätta till de påtalade bristerna.

Revisionskontoret har under år 2009 följt upp dessa åtgärder. En stickprovs-kontroll har genomförts av internfakturor från socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden till två stadsdelsnämnder. Uppföljningen visar att det finns ett system för att avidentifiera känslig eller sekretessbelagd information på internfakturor. Det är enligt revisionskontoret tillfredsställande att nämnden även vidtagit åtgärder för att avidentifiera fakturor som innehåller känslig eller sekretessbelagd information.

4 Nämndens bokslut och räkenskaper

I detta avsnitt redovisas om nämndens bokslut och delårsrapport är rättvisande samt om räkenskaperna är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed samt stadens regler och anvisningar.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens bokslut och räkenskaper för år 2009 är rättvisande.

Maria Lövgren
Enhetschef

Thomas Bonell
Revisor

BILAGA I

Revisionskontorets bedömningskriterier

Bedömning

För avsnitten 2 Nämndens resultat och 3 Styrning uppföljning och kontroll används följande bedömningar:

<i>Tillfredsställande/Tillräcklig</i> <i>Inte helt tillfredsställande/</i> <i>Inte helt tillräcklig</i> <i>Oacceptabelt/Oacceptabel</i>	Kriterierna är i allt väsentligt uppfyllda Brister finns som måste åtgärdas Väsentliga brister finns som måste åtgärdas omgående
--	--

För avsnitt 4 Nämndens bokslut och räkenskaper gäller följande bedömningar:

<i>Rättvisande, Inte helt rättvisande eller Inte rättvisande</i>
--

Nämndens resultat

Bedömningskriterier

Nämnden har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Verksamhetens resultat och resurser står i ett rimligt förhållande till varandra.

- Nämndens resultat följer fullmäktiges beslut om mål, uppdrag och budget.
- Nämnden har inom tilldelat anslag uppfyllt sina mål för verksamheten och uppnått i verksamhetsplanen angiven verksamhet.
- Nämndens verksamhet har bedrivits enligt lagar, föreskrifter, riktlinjer m m.

Styrning, uppföljning och kontroll

Bedömningskriterier

Nämndens system för styrning, uppföljning och kontroll bygger på en helhets-syn på den kommunala verksamheten samt säkerställer en ändamålsenlig verksamhet och bidrar till en god ekonomisk hushållning för staden, liksom en tillräcklig säkerhet inom nämndens organisation och verksamhet.

- Nämnden har ett system för styrning som ger förutsättningar för god ekonomi, effektiv verksamhet och kvalitet.
- Nämnden har en ändamålsenlig organisation med en tydlig fördelning av ansvar och befogenheter.
- Nämndens verksamhetsplan överensstämmer med fullmäktiges beslut om mål, uppdrag och budget. Nämnden har för varje verksamhetsområde fastställt mätbara/uppföljningsbara mål för ekonomi och verksamhet.
- Nämnden följer kontinuerligt och systematiskt upp ekonomi, verksamhet och kvalitet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
- Nämndens uppföljning ger en rättvisande och tillförlitlig information om ekonomi och verksamhet.
- Nämnden har ett system för intern kontroll för en effektiv och rättssäker verksamhet samt för att förebygga allvarliga fel och skador.

Nämndens bokslut och räkenskaper

Bedömningskriterier

Nämndens redovisning är upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

- Nämndens bokslut är rättvisande.
- Nämndens räkenskaper är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed samt stadens regler och anvisningar.

BILAGA 2

Revisionsrapporter under perioden april 2009 – mars 2010

Samtliga rapporter finns tillgängliga på **www.stockholm.se/revision**

- 2009:07** Styrning och uppföljning av miljöprogrammet
- 2009:08** Stadshuset – Upprustning av Wallenbergs gård
- 2009:09** Stadens externa kommunikation
- 2009:10** Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens interna kontroll av tillståndsgivningen
Uppföljning av tidigare granskning
- 2009:11** Det kommunala uppföljningsansvaret för 16-19-åringar
- 2009:12** Skolans insatser för elever med ofullständiga betyg
- 2009:13** Rektors roll och ansvar
- 2009:14** Är stadens integrerade ledningssystem, ILS, ett effektivt system för ledning, styrning och uppföljning?
- 2009:15** Stadens upphandlingsverksamhet
- 2010:01** Granskning av AB Stadsholmens försäljning av fastigheter till bostadsrättsföreningar
- 2010:02** Vakant
- 2010:03** Öppenvårdsinsatser för barn och unga – Styrning, uppföljning och kontroll
- 2010:04** Jobbtorg Stockholm